

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З КРАСАВІКА 1955 ГОДА ●

№ 01 (3649) ●

● ЧАЦВЕР, 27 СТУДЗЕНЯ, 2022

ВЫДАННЕ “ГОЛАС РАДЗІМЫ” ЧЫТАЙЦЕ Ё ІНТЭРНЭЦЕ НА ПАРТАЛЕ ZVIAZDA.BY

**Вёска
Буразь:
песні,
вытокі,
душа**
Стар. 4

**Мы вучым
дзяцей
сябраваць**
Стар. 5

**На Оперны
форум,
на продкаў
зямлю**
Стар. 8

РЭФЕРЭНДУМ

Канстытуцыя. Галасуем за будучыню!

Рэспубліканскі рэферэндум па пытанні ўнясення змяненняў і дапаўненняў у Канстытуцыю Рэспублікі Беларусь прызначаны на 27 лютага 2022 года

Калі 20 студзеня Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка падпісаў Указ “Аб назначэнні рэспубліканскага рэферэндуму”, то ўсенароднае абмеркаванне змяненняў і дапаўненняў у Канстытуцыю было ў поўным разгары. Дакументам вызначана фармулёўка вынесенага на рэферэндум пытання. Будзе яна ў білетэні для галасавання: “Ці прымаеце Вы змяненні і дапаўненні Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь?”

Цэнтральная камісія па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў працуе “на рэферэндум”, яна ж забяспечыць падвядзенне яго вынікаў і будзе ажыццяўляць кантроль за выкананнем заканадаўства ў адпаведнай сферы.

Больш за месяц на розных пляцоўках краіны ішло ўсенароднае абмеркаванне змяненняў і дапаўненняў у Канстытуцыю. А ў панядзелак, 24 студзеня, стала вядома: збор водгукаў грамадзян на сайце Нацыянальнага цэнтра прававой інфармацыі завершаны. Падлічана, што ўсяго наступіла амаль 9 тысяч меркаванняў і прапаноў. Іх аналіз паказвае, што большасць з іх прысвечана другому раздзелу Канстытуцыі: у ім закранаюцца асабістыя правы і свабоды грамадзян. Уносіліся прапановы па дэталізацыі мер сацыяльнай палітыкі. Напрыклад, прапаса права кожнага “на атрыманне бясплатнай вышэйшай адукацыі”, “на якаснае і бясплатнае лячэнне ў дзяржаўных установах аховы здароўя”, і нават аформіць канстытуцыйна “гарантыі доступу да сеткі Інтэрнэт”. Як адзначаў дырэктар Нацыянальнага цэнтра прававой інфармацыі Беларусі Андрэй Мачельскі, такія прапановы заслугоўваюць увагі, маюць каштоўнасць для далейшага ўдасканалення заканадаўства па многіх галінах, “бо, вядома ж, у Асноўным законе ўсе гэтыя прапановы прапісаць немагчыма”.

Эксперты адзначалі, што на многіх дыялогавых пляцоўках падымаліся пытанні справядлівасці, устойлівасці ўлады. Як важныя перавагі праекта Канстытуцыі выступілі вылучалі ўкараненне Усебеларускага народнага схода як галоўнага інстытута народнаўладдзя, стварэнне калектыўных механізмаў прыняцця рашэнняў, узмацненне паўнамоцтваў Канстытуцыйнага і Вярхоўнага суду, больш жорсткае выканан-

Нарада па выніках усенароднага абмеркавання праекта змяненняў Канстытуцыі ў Палацы Незалежнасці прайшла 18 студзеня

не прынцыпу ўладаў, канстытуцыйны статус абароны традыцыйнай сям’і ды абавязкаў бацькоў па выхаванні дзяцей. Уносіліся прапановы, каб у Канстытуцыі замацаваць міралюбны статус Беларусі. Пры тым спецыялісты ў галіне заканадаўства нагадваюць: Канстытуцыя ёсць грамадская дамова між грамадзянамі, грамадствам і дзяржавай. І аналіз прапаноў паказвае: у Беларусі ёсць запат на моцную сацыяльную дзяржаву, на захаванне сацыяльных гарантый, якія дзяржава дае грамадзянам. Другі запат – на самарэалізацыю, удзел грамадзян у абмеркаванні, прыняцці важных для іх рашэнняў. Трэці, ключавы запат – на абнаўленне і развіццё. Гэта, паводле меркаванняў аналітыкаў Беларускага інстытута стратэгічных даследаванняў, ёсць запат на вобраз будучыні, на развіццё Рэспублікі Беларусь, на ўдзел моладзі ды на больш актыўнае жыццё грамадства. Прычым якраз Канстытуцыя заўсёды замацоўвае тыя асноўныя, базавыя ўстаноўкі, якія задаюць гэты вектар будучыні. Але тут важны ўдзел грамадства, дзяржорганаў у рэалізацыі

тых рашэнняў, якія будуць замацаваныя ў Канстытуцыі.

Хоць прыём зваротаў ад грамадзян завершаны, грамадскае абмеркаванне змяненняў і дапаўненняў у Канстытуцыю прадаўжаецца, экспертныя групы працуюць у працоўных калектывах. Калі народ адобрыць Канстытуцыйны змененую і дапоўненую, то патрэбна будзе шмат папрацаваць, каб прывесці ў адпаведнасць з ёй усё заканадаўства.

Якія змяненні, дапаўненні ўтрымлівае падноўлены варыянт Канстытуцыі – пра тое зацкаўлена гаварылі сябры Кансультацыйнага міжэтнічнага савета пры Упаўнаважаным па справах рэлігій і на-

Упаўнаважаны Аляксандр Румак (злева) гутарыць з кіраўніком Кансультацыйнага міжэтнічнага савета і Мінскага гарадскога армянскага Культурна-асветніцкага таварыства “Айастан” Георгіем Егізаранам і кіраўніком грузінскага Культурна-асветніцкага таварыства “Мамулі” Кахі Пакацашвілі

цыянальнасцяў: ён прайшоў 25 студзеня. На пачатку размовы Упаўнаважаны Аляксандр Румак падкрэсліў: людзі розных нацыянальнасцяў, веравызнанняў паводле Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь – роўныя сярод роўных у краіне. Незалежна ад таго, якія ў іх родавыя карані, колер скуры ці веравызнанне – на беларускай зямлі, дзе яны жывуць, маюць свае дамы, усе роўныя перад законам. Змястоўна расказала ўдзельнікам сустрэчы пра асноўныя навацыі, змяненні ў Канстытуцыі Алена Сямашка – намесніца дырэктара Нацыянальнага цэнтра заканадаўства і прававых даследаванняў, кіраўніца Інстытута прававых даследаванняў, кандыдат юрыдычных навук, дацэнт. Звярнула ўвагу, што беларусы імкнуцца падкрэсліць у артыкулах Канстытуцыі моманты пра агульначалавечыя каштоўнасці, прапісаць наша імкненне да міру, заберажэння суверэнітэту. Што цяпер у Канстытуцыю прапанава-на ўнесці палажэнне пра сацыяльную адказнасць кожнага і абавязак рабіць пасільны ўнёсак у развіццё грамадства і дзяржавы.

Сябры Кансультацыйнага міжэтнічнага савета выказвалі свае прапановы, якія тычыліся, у прыватнасці, двайнога грамадзянства, больш адказнага стаўлення грамадзян да выканання дзяржаўных законаў, высвятлялі: ці будзе ў Беларусі мець прырытэт міжнароднае права. У ходзе жывой дыскусіі на ўсе пытанні былі атрыманы высокапрафесійныя адказы, да таго ж Алена Валянцінаўна пакінула сябрам КС свае каардынаты – на далейшую супрацу.

Потым Кансультацыйны міжэтнічны савет прадоўжыў работу пад кіраўніцтвам свайго нязменнага старшыні Георгія Егізарана. Падводзіліся вынікі працы за мінулы год, абмяркоўваліся планы на будучыню, афармляліся заяўкі на фінансавую дапамогу дыяспарам з боку Упаўнаважанага. Пра тое раскажам наступным разам.

Іван Ждановіч

ISSN 0439-3619

АКТУАЛЬНА

На грунце гістарычнай памяці

Год гістарычнай памяці, аб'яўлены сёлета ў Беларусі, пройдзе пад знакам зберажэння гераічнай спадчыны і праўды пра ўсе перыяды жыцця беларускага народа

Закончыўся Год народнага адзінства, і эстафету розных мерапрыемстваў, праектаў, скіраваных на кансалідацыю грамадства, у Беларусі прыняў Год гістарычнай памяці. Прычынам на гэты раз момант, калі Прэзідэнт падпісвае ўказ пра аб'яўленне Года, быў паказаны ў святочным тэлеэфіры разам з трансляцыяй Навагодняга звароту кіраўніка дзяржавы да беларускага народа. Звернем увагу на фармулёўку: “Год гістарычнай памяці аб'яўляецца ў мэтах фарміравання аб'ектыўнага стаўлення грамадства да гістарычнага мінулага, зберажэння і ўмацавання адзінства беларускага народа”. Як бачым, лагічна прадаўжаецца ўстойлівы дзяржаўны курс на зберажэнне і ўмацаванне адзінства народа.

У першы ж тыдзень Новага года Прэзідэнт правёў нараду па пытаннях рэалізацыі гістарычнай палітыкі. Пры тым адзначыў, што ўвагу пытанням гэтым трэба надаваць найбольш: “Упершыню за гады сваёй незалежнасці мы ставім гэтыя два паняцці – “гісторыя” і “палітыка” – побач. Па гэты час мы стараліся не палітызаваць гісторыю. Выбраны беларускім народам палітычны курс краіны быў скіраваны на захаванне добрых адносін перш за ўсё з нашымі суседзямі”. Таму, падкрэсліў Прэзідэнт, у Беларусі спынілі лобавыя правыя рованшызму, нацыяналізму, шавінізму ды іншых ідэй, якія дыскрымінаваць гісторыю, культуру, іншыя народы. У краіне танюса не вялі войнаў паміж з мэтай ўмацавання сваёй дзяржаўнасці, пры тым імкнучыся не закрануць нацыянальныя пануцыі тых, з кім калісьці жылі ў адзіных дзяржавах. “А падстаў жа ў беларускай дастаткова”, – заўважыў Аляксандр Лукашэнка.

Паводле слоў кіраўніка дзяржавы, цяпер неабходна сістэматызаваць гістарычныя даследаванні, мемуарыяльныя комплексы, вызначыць на перспектыву даты, падзеі, асобы, якія трэба ўвёкавечыць, унесці

каржэтывы ў работу па патрыятычным выхаванні дзяцей і моладзі з апорай на факты гераічных подзвігаў продкаў. “Сёння ўся такая работа – адзін з важнейшых напрамкаў забеспячэння нацыянальнай бяспекі краіны”, – падкрэсліў Прэзідэнт.

І цяпер па ўсёй Беларусі разгортваецца работа ў вызначаным кірунку. Прыкладам, афіцыйнае адкрыццё Года гістарычнай памяці прайшло нядаўна ў Магілёве – на пляцоўцы абласнога Мастацкага музея імя П. В. Масленікава. У Нацыянальнай бібліятэцы ладзіцца цікавыя цыкл сустрэч з вядомымі навукоўцамі пад назвай “Крыніцы гістарычнай памяці”. Лекцыі праходзяць у адкрытым для публікі фармаце, на бясплатнай аснове. Навукоўцы гавораць пра летапісы, рукапісныя кнігі, старадрукі, звяртаюцца да ранейшых карт, гравюр, падпольных і партызанскіх выданняў часоў вайны, твораў беларускай літаратуры ды іншых крыніц, якія зберагаюць нашу гістарычную памяць. Далучыцца да лекцыі можна тут <https://www.youtube.com/c/BelarusBook/videos>.

На днях Прэзідэнт праводзіць пасаджэнне-нараду ў Нацыянальнай акадэміі навук, даў даражэнне: у маштабе краіны, у абласцях і раёнах складзіць планы фундаментальных мерапрыемстваў у пільны Год гістарычнай памяці. Пры тым дайці трэба да аграгарадкаў – каб у кожнага быў пільны план. І тады ў краіне ўрэшце пройдуць тысячы мерапрыемстваў. Аднак, звярнуў увагу Аляксандр Лукашэнка, зрабіць трэба тое абавязкова неформальна: “Фармалізм непрыемальны. Гэта будзе на шкоду. Трэба абагульніць і ўзяць на кантроль. Дзесяці, можа, і нейкую катейку даць камусьці, прафінансаваць дакладзеца. Таму гэтыя планы павінны быць па вертыкалі ў цэлым. Абазвакова”.

І наша газета распачынае цыкл публікацый пад рубрыкай “Год гістарычнай памяці”.

Рыгор Гарышка

МІРАТВОРЦЫ

Вярнуліся дадому

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка сустраўся з беларускім міратворчым кантынгентам, які вярнуўся з Рэспублікі Казахстан

Галоўнакамандуючы падзякаваў міратворцам за службу і ўзорнае выкананне пастаўленых задач, павіншаваў з завяршэннем адказнай місіі. “Я маліў Бога, каб вы ўсе да адзнага вярнуліся адтуль не проста жывымі, але здаровымі. І я шчаслівы, што гэтая аперацыя завяршылася менавіта так. Сёння вы будзеце бачыць сваіх родных, свае сем'і. Многія з вас абдымуць сваіх дзетак. Гэта самае вялікае шчасце для мяне як Галоўнакамандуючага Узброенымі Сіламі, калі ты пасылаеш, яшчэ раз падкрэслі-

ваю, сваіх дзяцей у нязведанае і яны вяртаюцца жывымі і здаровымі”, – сказаў Прэзідэнт.

Беларускі воінскі кантынгент міратворчых сіл Арганізацыі Дамовы аб калектывнай бяспецы 14 студзеня прыбыў на ваенны аэрадром Мачулішчы: вайскоўцаў даставілі дадому самалёты ВКС Расіі. Нашы міратворцы разам з ваеннаслужачымі Казахстана працавалі на блокпасце ля ваеннага аэрадрома Жэтыген: за 50 кіламетраў ад Алматы. “Вайскоўцы 103-й віцебскай асобнай паветрана-дэсантнай брыгады атрымалі ўнікальны досвед удзелу ў міратворчай місіі”, – адзначылі ў Міністэрстве абароны Беларусі.

Іван Іванаў

БРАТЭРСТВА

“Жалезныя браты”: крокі аднасці

Міжнародная навукова-практычная канферэнцыя “Тры дзесяцігоддзі беларуска-кітайскіх адносін і стварэнне супольнасці адзінага лёсу чалавецтва”, якая прайшла ў Рэспубліканскім інстытуце кітаязнаўства імя Канфуцыя Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, падсумавала зробленае ў галіне беларуска-кітайскіх адносін на працягу мінулых трох дзесяцігоддзяў

Высокі ўзровень мерапрыемства засведчылі ганаровыя госці канферэнцыі. З прывітальнымі словамі да ўдзельнікаў сустрэчы (канферэнцыя, дарэчы, праводзілася ў фармаце воньмі і ў рэжыме анлайн) звярнуліся першы намеснік прэм'ер-міністра

Анатоль Тозік

урада Беларусі, сустаршыня Беларуска-Кітайскага Урадавага камітэта па супрацоўніцтве Мікалай ШНАПКОЎ, Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Кітайскай Народнай Рэспублікі ў Рэспубліцы Беларусь Се Сяаюнь, рэктар БДУ Андрэй КАРОЛЬ, старшыня Прэзідыума Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі Ніна ІВАНОВА.

Дырэктар РІКК БДУ, Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Беларусь у КНР у 2006–2011 гадах прафесар Анатоль ТОЗІК выступіў з дакладам “Асноўныя этапы і вынікі развіцця беларуска-кітайскіх адносін у палітычнай сферы”. Пра навукова-тэхнічнае супрацоўніцтва Беларусі і Кітая расказаў першы намеснік старшыні Прэзідыума НАН Беларусі акадэмік Сяргей ЧЫЖЫК. Шмат цікавага ў аглядзе здзейсненага і вызначэнні перспектывы беларуска-кітайскіх адносін вылучылі ў сваіх дакладах і акадэмік-сакратар АДДзялення гуманітарных навук і мастацтва НАН Беларусі акадэмік Аляксандр КАВАЛЕНЯ, кіраўнік Адміністрацыі Кітайска-Беларускага індустрыяльнага парка “Валікі

Удзельнікі канферэнцыі

камень”. Аляксандр ЯРАШЭНКА, незалежны дырэктар ААТ “Банк развіцця Рэспублікі Беларусь”, Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Беларусь у КНР у 2016–2020 гадах прафесар Кірыль РУДЫ, дырэктар Беларускага інстытута стратэгічных даследаванняў Алег МАКАРАЎ, Лейтмаўты літаральна ўсіх дакладаў: Кітай з'яўляецца прыкладам засваення традыцый і ўзорам рэзультатыўных інавацыйных вышукў у сённяшнім часе. І другі, досыць важкі акцэнт: Беларусь і Кітай – сапраўдныя “жалезныя браты”, так ацаніла кіраўніцтва КНР беларуска-кітайскія адносіны, месца Беларусі ў знешнепалітычных зацікаўленнях Паднябеннай.

Пляцоўкай, грунтам перспектывага развіцця двухбаковых адносін ва ўсе часы з'яўляюцца культура, народная дыпламатыя. І гэтак на міжнароднай канферэнцыі была наддзена асабліва ўвага. Да культурных стасункаў у сваім дакладзе звярнуўся Міністр культуры Рэспублікі Беларусь у 2012–2017 гадах Барыс СВЯТЛОЎ (яго выступленне мела

назву: “Летапіс беларуска-кітайскага супрацоўніцтва ў галіне культуры”). Выступіў на міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі з дакладам “Асноўныя напрамкі супрацоўніцтва беларускіх і кітайскіх сродкаў масавай інфармацыі: пачатак, сучасны стан, перспектывы” дырэктар – галоўны рэдактар Выдавецкага дома “Звязда” Аляксандр КАРЛЮКЕВІЧ.

Ішла гаворка на канферэнцыі і пра цэлы шэраг кніжных, выдавецкіх праектаў, якімі ў апошнія гады асабліва вылучаецца выдавецтва “Мастацкая літаратура”, актыўна працягваючы супольныя падыходы з кітайскімі кнігавыдаўцамі. Згаданы былі на канферэнцыі і такія важкія творчыя праекты, як анталогіі кітайскай паэзіі “Пад крыламі Дракона: Сто паэтаў Кітая”, “Тяжэсткі лотаса і хрызэнтэмы: Паэты Кітая XX стагоддзя”, народжаныя дзякуючы перакладчыкаму таленту лаўрэата Дзяржпрэміі Рэспублікі Беларусь Міколы Мятліцкага і выданыя пры падтрымцы Міністэрства інфармацыі. Асобна прэзентаваўся і праект “Светлыя знакі: Паэты

Пасол Кітая ў Беларусі Се Сяаюнь

Кітая”, у межах якога пабачылі свет у перакладзе на беларускую мову кнігі паэзіі Ду Фу, Ван Вэя, Лі Бо, Ай Ціна, Сюй Чжэмо, Мэн Хаажэня, Вэнь Ідо, Лі Цінчжаа, Ван Гачжэня і іншых кітайскіх класікаў і паэтаў-сучаснікаў. Сярод перакладчыкаў – Юлія Алейчанка, Леанід Дранько-Майсюк, Алякс Бадак, Таццяна Сівец, Навум Гальпяровіч, Рагнед Малахоўца, Дар'я Нечыпарук, Вераніка Жукавец і іншыя майстры мастацкага слова і маладыя паэты Беларусі.

Несумненна, гуманітарныя, культурна-асветніцкія, кнігавыдавецкія, медыйныя адносіны Беларусі і Кітая патрабуюць далейшага развіцця. І яно немагчыма без удзелу ў генерацыі новых ідэй той вялікай каманды кітаістаў, усходназнаўцаў, якая дзякуючы нацыянальнай сістэме адукацыі сфарміравалася ў Беларусі за апошні час. Лідарам, вялікім арганізатарам у гэтай справе, несумненна, з'яўляецца Рэспубліканскі інстытут кітаязнаўства імя Канфуцыя БДУ на чале з яго кіраўніком прафесарам Анатолем Тозікам.

Раман Сэрвач

ЖЫВЫЯ ТРАДЫЦЫ

Як мы зладзілі Каляды

На зямлі арабскай дзяржавы – Ірданскага Хашыміцкага Каралеўства – сёлета ўпершыню святкавалі беларускія Каляды. Нават вясёлыя калядоўшчыкі з Казою туды завіталі.

“Ой, ладачкі-ладкі! Пляскаем у ладкі! Ой, ладачкі-ладкі! Святкуем Калядкі!”... А чаму б і не святкаваць, калі ж і настроі святочны, і грамада сабралася адпаведна! Пра тое наклапаціліся актывісты нашага Культурна-Асветніцкага Аб'яднання Беларусі ў Ірданіі (КААБІ). Збірацца разам на Каляды ў сямейным коле – праданья, цудоўная, цёплая беларуская традыцыя. Вось і мы сабраліся – хоць і ўдалечыні ад Бацькаўшчыны, але ж кожны ў сэрцы мае жывую часцінку нашай Радзімы. Толькі ж калядоўшчыкаў, напэўна, ніхто не чакаў, ды яшчэ з такой

ірданска-беларускіх калядоўшчыкаў ні было: і Цыганка, і Конь, і Певень, і Мядзведзь, і нават маленькі Чорт!.. Калядавалі ж мы не абы як, а па ўсіх правілах, паводле народнай традыцыі. З-за таго яшчэ вяселі нам было, ну і адказнась ажно зашкальвала: бо ў першы ж раз пайшлі калядаваць. Такага ўвогуле, пэўна што, у Амане і не чулі ды не бачылі ад саварэння свету. (Інтэрнэт падказвае: найраннім паселішчам у Амане было

Грудзінка, яе сыны Карым і Дані (прозвішча іх па бацьку: Абу-Гвеля) прымералі адпаведна ролі Мядзведзя й Чорта. Адказная і містычная роля Казы мне дасталася, а з роляў Цыганкі выдатна справілася былая мінчанка Надзея – цяпер яна Аль-Алімат, а яе дзеці Аміра, Цімур і Мурад былі адпаведна ў ролях Механошы (з кошыкам), Каны і Пеўня.

Спачатку гучала вясёлая, жыццярэдасная Калядная песня з Палесся “Ходзіло будзіло” для ўсіх, хто сабраў-

ці ўсяго было! Дзяцей цукеркамі частавалі ды проста вяселіліся.

Вялікі дзякуй супрацоўнікам Навукова-вытворчага прадпрыемства беларускіх народных рамёстваў “Скарбніца” з Мінска: дапамаглі са сцэнарам свята. Да таго ж і прыгожая вопратка наша іх працавітымі рукамі зроблена. Летам, дарчы, шэсць касцюмаў беларускіх ад майстроў “Скарбніцы” мы ў падарунак ад Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыяна-

Браты Цімур і Мурад ўпершыню былі калядоўшчыкамі

wa Chai Art Gallery: за самабытнае памяшканне (цяпер ужо нашымі Калядамі на цэлы год шчасця і нават на болей асвечанае!) і за гасціннасць.

“А гасцям можа таксама

дзякаваць?”

– запытаеце вы. Ды не было ж гасцей точнай хаце!

артыстычнай Казой, ды з такой прыгожай Каляднаю зоркай! Таму, здаецца, Калядны сюрпрыз у нашым беларускім коле – атрымаўся. І каго толькі ў грамадз-

е Айн-Газаль, і дасягнула яно росквіту каля 7000 гадоў да нашай эры. У жалезны век горад называўся Рабат-Амон і быў сталіцай цывілізацыі аманіян. – Рэд.) Сёння ўжо раскроем сакрэт, што ў гурце калядоўшчыкаў Зарканошай была Кацрына

ся ў застоллі. Потым гарэ-дужала, як і належыць, заня-дужала, збіралася паміраць, дык яе ўсялякімі частункамі ажыўлялі. А потым карагоды ўсе разам вадзілі, а Цыганка ўсім на добрую долю варажыла. За Калядным сталом, накрытым паводле народных беларускіх традыцый, смачную кушчу елі ўсе разам. Ну і да ку-

льнасцяў атрымалі – дзякуем, Аляксандр Аляксеевіч Румак! І яшчэ касцюмаў “скарбніцкіх” самі прыкупілі. Бо прыгожыя, стыльныя. Маскі адкуль такія файныя? Самі набылі, як і падарункі дзецям, а зорку Калядную – самі змайстравалі.

Таксама вялікі дзякуй Fann

у свая-Бо сабралася на Каляды ў Амане наша вялікая беларуская сям'я. Усе разам, дарослыя і дзеці, Каляды й святкавалі!

Шчасця ўсім і дабрабыту! **Аксана Чамеза, Ірданія**

ПРЫЗНАННЕ

Ёсць кім ганарыцца

Прэстыжную расійскую прэмію “Гордость нации” атрымаў кіраўнік суполкі “Белорусы Ростовской области” Уладзімір Жываткевіч

Летась мы пісалі, што кіраўнік Растоўскай рэгіянальнай нацыянальнай культурнай аўтаноміі “Белорусы Ростовской области” Уладзімір Жываткевіч перадаў ікону Еўфрасіні Полацкай у растоўскі храм Святога Георгія Перамаганосцы. Той абраз ён атрымаў як дар ад Мітрапаліта Мінскага і Заслаўскага, Патрыяршага экзарха ўсяе Беларусі Веняміна (“Каштоўны дар” – ГР, 21.06.2021). А сама сустрэча кіраўніка ФНКА Беларусі Расіі Сяргея Кандыбовіча, яго папчнікаў па працы ў беларускай суполкі Аксана Салапавай, Аляксандра Дарковіча, Уладзіміра Жываткевіча з Мітрапалітам Венямінам прайшла 12 лютага. Расійскія беларусы былі тады ўдзельнікамі шостага Усебеларускага народнага сходу.

Напрыканцы мінулага года Уладзімір Жываткевіч зноў аказаўся ў цэнтры ўвагі: стаў лаўрэатам II Усерасійскай грамадскай прэміі “Гордость нации”-2021. Яго ўшанавалі “за асабісты ўнёсак у этнакультурнае развіццё і ўмацаванне адзінства народаў Расіі”, ён заняў першае месца ў намінацыі “За эфектыўнае лідарства ў

нацыянальна-культурных аб'яднаннях”. Цырымонія ўшанавання сабрала лаўрэатаў 19 лістапада ў Маскве, калі праходзіў другі Усерасійскі форум “Народы Росии”. Пераможцы атрымалі прыгожую статуэтку, дыплом, каштоўны падарунак. Прэмія прысуджаецца па сямі намінацыях, у кожнай з іх адзначаны лаўрэаты, якія занялі першыя, другія і трэція месцы. Нагадаем, што праект “Гордость нации” – салідны, прэстыжны. Рэалізуецца Агульнарасійскай грамадскай арганізацыяй “Ассамблея народов Росии”, Федэральнай дзяржаўнай бюджэтнай установай “Дом народов Росии” пры падтрымцы Савета пры Прэзідэнце Расіі па міжнацыянальных адносінах, Федэральнага агенцтва па справах нацыянальнасцяў, Дзярждумы, Грамадскай палаты Расіі ды Урада Масквы. Пры тым выкарыстоўваецца грант на развіццё грамадзянскай супольнасці, прадастаўлены Фондам прэзідэнцкіх грантаў. І прыемна ўспедаляць, што нашыя супляменнікі, людзі з родавымі беларускімі каранямі – таксама ёсць сярод тых, кім расіяне ганарыцца, з каго бяруць прыклад.

Іван Івануў

ТАЛЕНТЫ

Новыя выставы ў Новым годзе

Крымскія майстрыхі Ніна Барысюк і Людміла Цімашчук з Краснаперакопска ўшанаваны граматамі ды рыхтуюцца да новых выстаў

На пачатку года майстрыхі ўшанаваны граматамі суполкі, у якой актыўна працуюць: Крымскай рэспубліканскай культурна-асветніцкай грамадскай арганізацыі “Беларускі Крым” імя Еўфрасіні Полацкай. Мы адзначылі сябровак за іх плённую творчую працу, за зберажэнне і папулярызаванне беларускай культуры ў Крыме.

Адметныя пано і цэлыя мастацкія карціны з выкарыстаннем саломкі робіць Ніна Барысюк. Пра творчасць Людмілы Цімашчук (стварэе прыгожыя габелены), яе родавыя карані з Вілейшчыны мы пісалі трохі летась: “«Крымка» помніць пра Журыхі” – ГР, 25.03.2021). Абезве майстрыхі ўжо рыхтуюцца да выставы, якая пройдзе на фестывалі беларускай культуры “Пад заступніцтвам Еўфрасіні Полацкай”. Плануем правесці фест у Еўпаторыі 5 чэрвеня (у дзень памяці святой, ладзіць яго суполка будзе ў другі раз). Работы Ніны Барысюк – найлепшыя

Ніна Барысюк (у цэнтры, у санках) з сяброўкамі ў Краснаперакопскім Палацы культуры

з больш чым 80 – прадставім у выставачнай зале Культурна-этнографічнага цэнтра “Текне дэрвішей” у Еўпаторыі. А габелены Людмілы Цімашчук размесцім у Зале Дружбы еўпаторыйскай Бібліятэкі імя Лесі Українкі.

Адзначу, што 2022-гі ў Расіі аб'яўлены Годам народнага мастацтва і нематэрыяльнай культурнай спадчыны народаў Расіі. То я ўпэўнена, што і да творчасці нашых землякоў-супляменнікаў будзе ў краіне яшчэ большы інтарэс. А пра таленавітую крымскую беларуску Ніну Барысюк, яе родавыя карані (са Слонімскага раёна Гродзеншчыны) плануем расказаць асобна.

Дзіна Шаўчэнка, кіраўніца суполкі “Беларускі Крым” імя Еўфрасіні Полацкай, г. Еўпаторыя

Людміла Цімашчук

ГОД ГІСТАРЫЧНАЙ ПАМЯЦІ

Вёска Буразь: песні, вытокі, душа

Адразу пасля вайны ў невялікай палескай вёсцы, што ў прадмесці слаўнага горада Турава, утварыўся фальклорна-этнаграфічны гурт "Лянок". І сёння там спяваюць родныя песні.

Гурту "Лянок" – 75! Колькі сябе памятаю – быў на слыху ў мясцінах нашых і гурт, і яго дзівосныя народныя песні. У Год гістарычнай памяці, на мой погляд, важна кожнаму з нас аглядзець: што канкрэтна злучае нас з родам, народам, Бацькаўшчынай. Менавіта ж памяць пра паходжанне нашае і мінулае напаяўнае жыццё энсам, дапамагае нам больш адкватна і глыбока ўспрымаць сучаснасць, вызначаць абрысы будучыні. Дык вось, не пабаюся сказаць: дзякуючы фальклорна-этнаграфічнаму гурту "Лянок" з вёскі Буразь, створанаму пры мясцовым клубе 75 гадоў таму, якраз і зберагаюцца, выяўляюцца ў вялікі свет і трансліруюцца з мінулага ў будучыню ўнікальныя культурныя традыцыі палешукоў. А стварыў гэты гурт яшчэ ў 1946-м годзе энтузіяст Якаў Кірылавіч Дрынеўскі. Уявім сабе: пасля ваеннага ліхалецця прайшло так мала часу. Хаты спаленыя палешукамі не ўсе адбудавалі, раны глыбокія не зажылі – а душы пацягнуліся, каб аналізаваць песнямі, ажывіцца пасля пакут характэрна ім. Адаем даніну глыбокай ўдзячнасці, павагі, памяці Якаву Кірылавічу, які, раскажваюць тут, быў Артыстам з вялікай літары. І даў гэты творчы зарад гурту, што "Лянок" праз гады стаў народным – у 1989-м – і ўвесь час ганаровае званне пацвярджае. Ён і сёння выступае, радуе не толькі мясцовых жыхароў – яго ведаюць дзякуючы прэсе, тэлебачанню, інтэрнэту ў розных кутках Беларусі ды і ў замежжы.

З 1993 года кіравала гуртом Кацярына Сцяпанавіч Блоцкая. "Дабрайшая душа чалавек!" – згадваюць яе тыя, хто блізка ведаў. Невялічкі клуб у Буразі, адзначым, заўсёды збірае шмат прыхільнікаў "Лянка". Спявачкі выходзяць на сцэну ў гошых народных строях: аўтэнтчных, імі зробленых-створаных. На сцэну самадзейныя артысты перанеслі, адаптавалі традыцыйныя для Палесся абрады, іх элементы, найперш песні. Працуючы ў калгасе, энтузіясты заўсёды знаходзілі часу і на такую творчасць, на тое, што душу сагравае і павялічвае, што напаяўнае жыццё энсам.

Шлі гады, змяняліся ўдзельнікі ў калектыве. "Лянок"

Доўгія гады на выступленнях ансамбля "Лянок" акампануе Сяргей Страх

увесь час расце, ідзе абнаўленне – і па ўдзельніках, і па рэпертуары. Гэта як жывы арганізм. З 2011 года ім кіруе таленавітая, душа-чалавек Валянціна Віктараўна Дарошка. Спяваюць у гурце сям'ера жанчын, ім акампануе Сяргей Страх, усім – ад 48 да 73 гадоў. Песні ў рэпертуары: народныя, абрадавыя, аўтарскія. Так і ў добрай гаспадыні на сталё ўсяго патрошкі павінна быць для гасцей, на лубы густ. Самадзейныя артысты знаюць шэраг народных абарадаў, якія здаўна суправоджваюцца песнямі. Тыя дзеі пераносяць і на сцэну. "Лянок" выступае як на яскавых святах, так і на фестывалях, аглядаў – прывіз у Буразь дзясяткі грамад і дыпламаў.

Валянціна Дарошка

Згаданы Сяргей Страх сёння адзіны мужчына ў гурце, да таго ж самадзейны кампазітар. То "ляноўцы" ўсе разам да 75-х угодкаў напісалі "Песню

пра Буразь". А вёска ж для ўсіх вельмі дарагая: кожная вуліца, хата ці дрэўца. Дарэчы, прыгожыя дрэвы пры клубе на суботніках пасадзілі самадзейныя артысты. Песня атрымалася і бадзёрая, і пшчотная: нібы сама палеская душа. Дынамічныя рытмы, закладзеныя ў ёй, не падмінаюць, як часам бывае, эсанс і змест. Вось такі майстар

Сяргей Кузьміч! Ягонае музычнае суправаджэнне толькі паўней выяўляе тое, пра што спявае гурт.

На думку кіраўніцы ансамбля, ладзіць і развіваць мастацкую самадзейнасць сёння, як і раней, трэба чым найшырэй. "Працую з людзьмі ды сама бачу, як рпетыцыі, выступленні ўзыхваюць нас, абуджаюць і

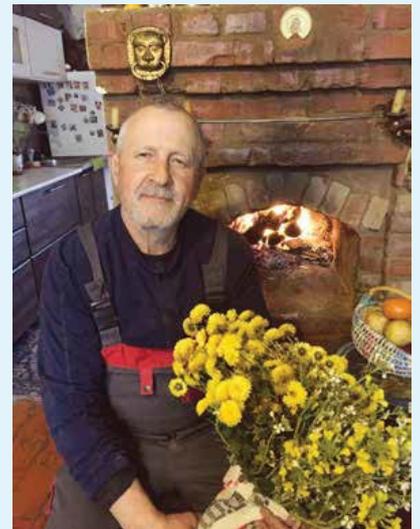
ўмацоўваюць у кожнай душы творчы пачатак, – адзначае Валянціна Віктараўна. – А такі энергызат, творчы падыход у любой справе – вялікая каштоўнасць. Дзякуючы жыццю ў творчасці кожны з нас прыадкрывае велізарны свет, які ў душы ад нараджэння прыхаваны".

Валянціну Дарошку з юбілеем "Лянка" ўдзельнікі гурта просяць павіншаваць асобна. Віншую, Валянціна Віктараўна! Вашыя шматгадовыя намаганні даюць добры плён: "Лянок" не старэе. Вашая разумная прыгажосць, узаважаная ініцыятыўнасць надзвычай спрыяюць жыццядзейнасці гурта, яго развіццю. Паклон вам, Валянціна Віктараўна, за зберажэнне культурных традыцый продкаў, за тое, што разам з аднадумцамі перадаеце іх нашым наступнікам. Моцнага здароўя вам, новых здзяйсненняў. Няхай і надалей народная песня, музыка, танцы ўпрыгожваюць вашае жыццё.

Іван Матох

Пасляслоўе. Папрасілі аўтара допісу даслаць спіс удзельнікаў гурта "Лянок": зберагчы для гісторыі, для памяці. Акрамя згаданых Валянціны Дарошкі (яна кіраўніца гурта) і Сяргея Страх (ён акампаніатар), у гурце спяваюць яшчэ чатыры артысты з прозвішчам Дарошка: Ганна Львічэна, Ганна Андрэўна, Кацярына Пятроўна і Ніна Андрэўна. А таксама Ганна Міхайлаўна Блоцкая ды Анастасія Рыгораўна Валюшчыцкая. Удакладніў Іван Міхайлавіч: гэта ветэраны гурта папрасілі-даручылі напісаць яму пра "Лянок" і яго кіраўніцу. І як афіцэр запасу ён упэўнены, што народ павінен ведаць сваіх герояў. А сапраўды: 75 гадоў адстойваць роднае і дарагое, "трымаць абарону" пад націскам усялякага кічу і папсы – ці ж не подзвіг! Звязаны цяпер з "Лянком" і сам Іван Матох. Піша сціпла: "Таксама трохі прымаю ўдзел у яго выступленнях". Даслаў спасылку на відэа (ёсць у інтэрнэце), удакладняе: з бубнам – гэта я.

Ну як не падаць тут і глыбока сімвалічны здымак самога аўтара: на фоне агню ў каміне. Мінулае восенню зроблены ў бацькоўскай хаце, у вёсцы Заяцелле (бо за рэчкаю Яць...) – даўнім прадмесці тураўскім, мо кіламетр які ад горада, і Буразь далей па трасе, кіламетры за 4 ад Турава. Іван Матох – аграном па першай адукацыі, потым стаў военным-сувязістам, афіцэрам і "служыў шмат дзе", у тым ліку і ў Генеральным штабе Узброеных сіл Расіі. А на пенсіі афіцэр запасу Маскву пакінуў ды вярнуўся на роднае Палессе, пад старажытны Тураў: "народную культуру абараняць". Знаходзіць вялікую асалоду ў тым, што жыве ў родных мясцінах, з роднымі людзьмі зберагае і прадаўжае народныя традыцыі. Ну і агарод свой мае: агранамічныя веды

прышліся дарэчы. У свой час, ведаем, быў Іван Матох вучнем харэографі Микола Котавы, школьнікам у 73-76-я гады ў Тураве саліраваў нават у народным ансамблі танца "Прыпяць", Котавым створаным. І любоў да народнага мастацтва, як бачым, узнесла яго да маскоўскіх генштабаўскіх вышын – ды зноў паклікала, калі прыйшла пара, да вытокаў. Нездарма кажуць у народзе: свайго не шурайся, добраму навучайся, а ў людзях пабудзеш – дадому вяртайся.

СПАДЧЫНА

Эстафета творчасці ад Змітрака Бядулі

У літаратурным конкурсе "Беларускі салавей", прымеркаваным да 135-х угодкаў Змітрака Бядулі, было больш за 800 удзельнікаў

У галерэі "Лабірынт" Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі ўрачыста ўшанавалі пераможцаў конкурсу. Ладзіўся ён у рамках праекта "На хвалі часу, у плыні жыцця", быў ініцыяваны летась Нацыянальнай бібліятэкай пры ўдзеле газеты "Літаратура і мастацтва", "Настаўніцкай газеты", часопіса "Бярозка", Вялікага тэатра Беларусі, Тэатра

юнага гледача, канала "Культура" Беларускага радыё і радыёстанцыі "Центр FM". Абвешта пра конкурс пайшла шырокая, і ўрэшце ў ім паўдзельнічала 827 чалавек – як дзяцей, так і дарослых з розных куткоў Беларусі ды з замежжа.

Ганаровым госцем імпрэзы стаў Яфім Плаўнік – сын Змітрака Бядулі. Ён падтрымліваў творчую ініцыятыву, сачыў за ходам конкурсу, знаёміўся з працамі ўдзельнікаў.

Віншаванні ад Яфіма Самуілавіча, пэўна, запомніцца пераможцам надоўга. Усе пераможцы атрымалі памятныя падарункі, віншаванні ад інфармацыйнага конкурсу. На імпрэзе выступала Алеся Сівахіна (аўтар песень, рэжысёр, мастацкая кіраўніца народнага літаратурнага тэатра "Жывое слова") ды іншыя выканаўцаў. Вершы Змітрака Бядулі гучалі ў выкананні вучняў 34-й бабруйскай школы, зачыталіся некаторыя конкурсныя эсэ.

Рыгор Гаршка

Мы вучым дзяцей сябраваць

Міжнароднаму праекту “Школы-пабрацімы”, які рэалізуецца паміж навучальнымі ўстановамі Эстоніі ды Беларусі, споўнілася 15 гадоў. Юбілею прысвячаліся цікавыя дзіцячыя конкурсы.

Хачу прыгадаць, як пачынаўся праект, які ўсе гады курыруе Беларуска-эстонскі цэнтр вучобы й развіцця EVA-Studiorum (Эстонія). Наведваючы родную Беларусь, я, вядома ж, сустракалася і з калегамі-педагогамі. А восенню 2005-га ў Мінску пазнаёмілася з дырэктарам Мінскай педагогічнай гімназіі №3 (цяпер Гімназія №3) Вольгай Канановіч: там вучылася мая пляменніца. У часе размовы ўзнікла ідэя: зрабіць нешта разам. Я ў той час працавала ў Табасалускай гімназіі настаўніцай, кіравала метадычным аб'яднаннем выкладчыкаў замежных моў. Дырэктар гімназіі ў Эстоніі з энтузіязмам падтрымаў ідэю, і ў лютым 2006-га па запрашэнні калег у Мінск прыехала група педагогаў з Эстоніі. У часе сустрэч з дырэктаркай гімназіі, педагогамі вымалёўваўся праект “Школы-пабрацімы”, планы сумесных спраў, змест дагавора аб супрацы. Афіцыйнае падпісанне яго, старт праекта “Школы-пабрацімы” – гэта ўжо Эстонія, кастрычнік 2006-га. Тады наша гімназія прымала педагогаў і вучняў з Мінска.

Жыццё з часам прыўнесла карэктывы, кіраўнікі праекту змянілі месцы працы. Але сувязі мы збераглі: у новай навучальнай ўстанове перайшоў праект. Апошнія пяць гадоў (з 2016-га) уздзялічаюць у ім 48-я мінская сярэдняя школа і Лаўдаская школа Хар’юска-

Уладальніца Гран-пры конкурсу малюнкаў Анастасія Калядка і кіраўніца работы Алена Максімаўна Лахманкова

га павета ў Эстоніі. З часам да нас далучыліся іншыя школы, цэнтры творчасці дзяцей і моладзі, цэнтры па інтарэсах з беларускага боку і з эстонскага.

Магчыма, многія ведаюць, што васілёк – нацыянальная кветка як у нас, беларусаў, так і ў эстонцаў. Таму ў юбілейны год мы звярнуліся да тэмы васілёка. У гонар 15-годдзя праекту “Школы-пабрацімы” Беларуска-эстонскі цэнтр вучобы й развіцця EVA-Studiorum пры падтрымцы Пасольства Беларусі ў Эстоніі правёў Міжнародны конкурс дзіцячага малюнка “Сіні васілёк – кветка надзеі і мары”, а так-

сама конкурс відэафільмаў для школьнікаў “Нас паяднаюць васілёк: Беларусь – Эстонія”. У верасні-кастрычніку дзеці малівалі, здымалі відэа і дасылалі свае “васільковыя” працы на конкурсы. Усяго ж у конкурсе малюнкаў паўдзельнічаў 131 юны мастак (133 малюнка) з 4 краін: Эстонія, Беларусь, Расія, Італія. Ад Эстоніі паўдзельнічала 8 навучальна-адукацыйных устаноў, ад Беларусі – 6, ад Расіі – 2, ад Італіі – 1.

Журы вызначыла пераможцаў у шасці катэгорыях (ix 29), многія работы ўдастоены звання лепшых у намінацыях.

Ад рэдакцыі. Па нашай падказцы адладжваюцца дзелавыя сувязі паміж Нінай Пээрнай і педагогамі згаданай Жарабковіцкай школы Ляхавіцкага раёна, дзе дырэктарам ініцыятыўна, энергічна энтузіястка Вольга Іванаўна Бурак. Вельмі рады, што трое вучняў адтуль праявілі сябе ў творчым конкурсе. Акрамя вучаніцы 7 класа Анастасіі Каляды, у якой Гран-пры, дыпломам адзначана праца Захара Жука (7 клас), а Прыз глядацкіх сімпатый атрымаў Ягор

Ксёнджык (9 клас). Кіраўнікам работ былі настаўніцы Аксана Леанідаўна Калядка і Алена Максімаўна Лахманкова. Інфармацыя пра паспяхова ўдзел у конкурсе, фотаздымкі юных мастакоў з іх настаўнікамі змешчаны на сайце школы <http://zhebrekovich.lyahovich.edu.by/main.aspx?guid=51903>.

Так трываць, землякі! Спадзяемся на прадаўжэнне беларуска-эстонскага сяброўства ў фармаце творчасці, жадаем у Новым годзе і жывых кантактаў і сустрэч.

А работа “Мы розныя, але мы разам” Анастасіі Каляды ўдастоена Гран-пры за арыгінальнае адлюстраванне тэмы “Дружаць дзеці на планеце”.

На конкурс відэафільмаў прыйшло 6 работ з Эстоніі ды Беларусі, кожны – адметны. Пра тое кажуць і назвы: “Валодкі – вочы Радзімы”, “Спорт – гэта сяброўства і мір”, “Цвяток радзімы васілёк”, “Мая Айчына – мой дом”, “Мая Беларусь”, “Спадчыну мы зберажам”.

Каб пашыралася міжнародная супраца, падобныя конкурсы абавязкова трэба праводзіць. Бо шмат у свеце размежаванняў па розных “сілавых лініях”, а гэта стварае з часам і напружанні, канфлікты, вылівацца ў непрымірымасць і агрэсіўнасць у кантактах між людзьмі, краінамі, народамі. А вось адным са сродкаў народнай дыпла-

маты застаецца дзіцячая творчасць. У сценах адчування, непараўмення дзеці адкрываюць “гумантарныя хады”, становяцца праваднікамі міралюбінасці, спрыяюць наладжванню сувязяў між краінамі. А мы пры дапамозе такіх конкурсаў вучым дзяцей сябраваць.

Яшчэ дата супала з юбілеем праекта “Школы-пабрацімы”: 5-годдзёнай Беларускай нядзельнай школы “Буслікі”. Яе з-за ковідных абмежаванняў мы не змаглі належным чынам адзначыць. Але было вельмі прыемна ў часе правядзення конкурсу прымаць віншаванні, сувеніры і беларускую літаратуру для школы, у якой займаюцца таксама ўкраінцы ды эстонцы.

Ніна Пээрна, старшыня праўлення Беларускага цэнтра вучобы й развіцця EVA-Studiorum, г. Талін

ДАВАЙЦЕ ПАРАЗВАЖАЕМ

Прымірыцца. Пакуль не позна

На родных нам ці варта крыўдаваць? Развагі пра тое, як пераадолець адчуванні паміж блізкімі людзьмі ды знайсці паразуменне.

Усе чулі пра хрысціянскі заповіт “Палюбі бліжняга твайго, як самога сябе”, аднак далёка не ва ўсіх атрымліваецца так жыць. У кола бліжніх уваходзяць, мне падаецца, найперш родныя па крыві людзі. Такіх і ў нашым родзе па лініі таты, маці было шмат: родныя, стрыечныя, траюродныя... Калі збіраліся разам, было адчуванне вялікай адзінай сям’і, нават нягледзячы на тое, што жылі ў розных рэспубліках СССР. Былі сустрэчы, перапіска, віншаванні, у кожнага – свой сямейны альбом. І любая значная падзея ў жыцці бліжняга-роднага ператваралася ў сумеснае свята.

З часам сыходзілі старэйшыя блізкія, нараджаліся-падрасталі маладзёжныя. Мае бацькі перажылі калектывізацыю, вайну, да таго ж у першыя пасляваенныя гады з жыцця пайшлі мае брат і сёстра: зусім яшчэ малымі. З гадамі не стала бацькоў маіх, і адыйшла сястра. Калі я даведзлася пра яе смерць, то доўга блукаў па вуліцах горада. Я застаўся адзін... Пачуццё гэтае прыйшло зусім нечакана. Вось жыём – і не задумваемся, што будзі і што кожнаму з нас наканавана перажыць адзіноту. Я ў тым імгненні адчуў, што – адзін: без родных-блізкіх, сярод якіх вырас. А ў свеце нібыта нічога і не адбылося, калі я асірацеў.

Лёс раскідаў сваёю па вялікай краіне, і той вялікай нашай сям’і не стала. На вялікі жаль. Балюча мне было ўсведаваць, што

пляменніцы Алена і Таня аказаліся пасля парадку суверэнітэтаў далёка ў Расіі, за тысячы кіламетраў. Нашыя зносіны, а з імі повязь часоў і пакаленняў – перарваліся. Чапу? Часам цяжка разабрацца, як прыходзіць адчуванне... Можна, таму, што забываем хрысціянскі заповіт? На пахаванні таты – а ён быў патрыярхам роду нашага – я паабяцаў зрабіць усё, каб аднавіліся ранейшыя дачыненні. Але добрыя намеры азмрочвала нейкая незразумелая ўзаемная крыўда. І сабрацца для шчырай размовы не выпадала. Сваё сям’я для кожнага з нас аказалася бліжэй, радней, чым род, і дробязныя клопаты вымагалі сіл і часу. Тыя абставіны пераважылі нашы роднасныя пачуцці, выканашь абцяганне ўдалося мне толькі часткова. Мы старэйлі, не задумваючыся: можам адзіці ў кожнае імгненне, так і не пабачыўшы больш адзін аднаго – ніколі! А бацькі нашыя тое разумелі, таму зберагалі, умацоўвалі як маглі “пачуццё роду”. Мы ж яго пацуду развелі, адсунулі ў паўсядзённыя клопатах “на задні план”, таму і не сагрэлі бліжніх цяплом сваёй любові.

Выраслі дзеці, з’явіліся ўнукі... Былі кароткачасовыя, вельмі рэдкія зносіны, сустрэчы. Але да болю пранізлівага пачуцця роду – яркага, як у дзіцянстве – не ўзнікала ў мяне. Прыжылася адзінота ў новым сямейным коле, хоць мы тое яшчэ да канца і не разумелі. Знешне ўсё нібыта добра, дзённая мітусня адцягвае ад глыбокіх раздумаў, але ж ёсць і бяссонныя ночы. У адну з такіх з усёй вастрываі я адчуў: трэба нешта мяняць. Бо я ж абяцаў... Жыць у

адзіноце, нават калі побач твае жонка, дзеці, унукі, далей немагчыма. Мне для паўнаты жыцця патрэбныя ўсе мае родныя – і тыя, што адышлі назусім, і тыя, што яшчэ ў гэтым свеце, але далёка. Ну як жа так: сувязь пакаленняў з-за нейкіх дробных крыўдаў перарвалася! І мая ў тым была невялікая віна. Трэба зрабіць крок: падняць тэлефонную трубку, набраць нумар – які, дарэчы, ніколі не сыходзіў з памяці!

Раніцай я пазваніў пляменніцы Таццяне ў Салігорск. На той час яна вярнулася ў Беларусь.

І ўсё змянілася. Колькі болю я пачуў на тым канцы дзвонку! Чакаць і даганяць – гэта цяжка, заўсёды вельмі цяжка. Таня чакала. Я зразумеў адразу, колькі было нецярпення, трывожнага чакання званка, такіх маіх дзеянняў. Выгаварыўшыся, дала мне расійскі нумар тэлефона, якога ў мяне ніколі не было. Пляменніцы, перад якой я на падсвядомым узроўні заўсёды адчуваў віну. У той жа дзень выйшаў на сувязь з Усць-Іліскам, з маёй пляменніцай Аленай. Нягледзячы на розніцу ў гадзінных паясах, мы не маглі нагаварыцца, супыніцца. Я выслухаў яе шчырыя споведзі: пра развод, распад сям’і... Што засталася адна яна, хоць і з дзецьмі ды ўнукамі. Гэта вельмі цяжка, прызнавалася я адзін аднаму, калі няма побач таго, у кім цячэ родная кроў. І мы, родныя людзі, зусім і не пра мінулыя крыўды гаварылі – абодва шкадавалі, што так доўга марчалі. Я старэйшы ў родзе, я пакаўся: мала рабіў, каб яго ўмацоўваць. А трэба! І мне здавалася, што мінулае вяр-

Такім быў Віктар Пракаовіч, калі закончыў СШ №2 ў горадзе Любіні. З татам і мамай: Міхаілам Адамавічам і Аленай Ісаканай. 1970 год.

нулася! Што зноў я ў коле нашага вялікага Роду. Яшчэ трохі – адчыніцца дзверы, і ў дом увойдзецца мама, тата, сёстры, брат... І дом будзе – той самы, наш стары дом, у якім я нарадзіўся, у якім прайшло маё дзяцянства, юнацтва.

У тую ноч не спалі мы ўсе: я, Таня, Лена, і нашы сем’і таксама. Гэтудлі пачуццё выхліснулася раптоўна ў прастору паміж Мінскам, Салігорскам і Усць-Іліскам! І мы ўсе радаліся, што – паспелі! Былі пасобку, а сталі разам! Няхай можа і запозна, але ж мы гэта зрабілі! І жыццё набыло новыя фарбы.

Магчыма, некаму такія мае раздумны пададуцца сентыментальнымі. Хай сабе. Адно магу сказаць: людзі, пакуль не позна, шукайце адзін аднаго – і мірыцеся, і вучыцеся любіць бліжняга свайго, як самога сябе. Нават калі зрабіць гэта няпроста... Але ж без гэтага няма паўнаты жыцця. І няхай Раство Хрыстовае будзе для нас штогод вялікім святам Нараджэння Любоўі.

Віктар Пракаовіч, афіцэр запаса

Валодаў мовай бездакорна

Біблія па-беларуску і знакамітая філасофская драма Іагана Вольфганга Гётэ “Фаўст”: над гэтымі ды іншымі вядомымі ў свеце кнігамі натхнёна працаваў перакладчык Васіль Сёмуха

Рупліва працаваў Васіль Сёмуха (1936 – 2019) у чарговы раз даказаў, засведчыў, што беларускаю моваю можна выкладзіць найскладанейшыя тэксты з духоўнай спадчыны чалавецтва. Уся справа толькі ў тым, наколькі глыбока і дасканалы мы самі ведаем родную мову, яе нюансы, багатую лексіку. Бо нам іншым разам не хапае ці то слоў, ці то густу, ці то часу, каб з моваю роднай – глыбей, бліжэй парадзіцца.

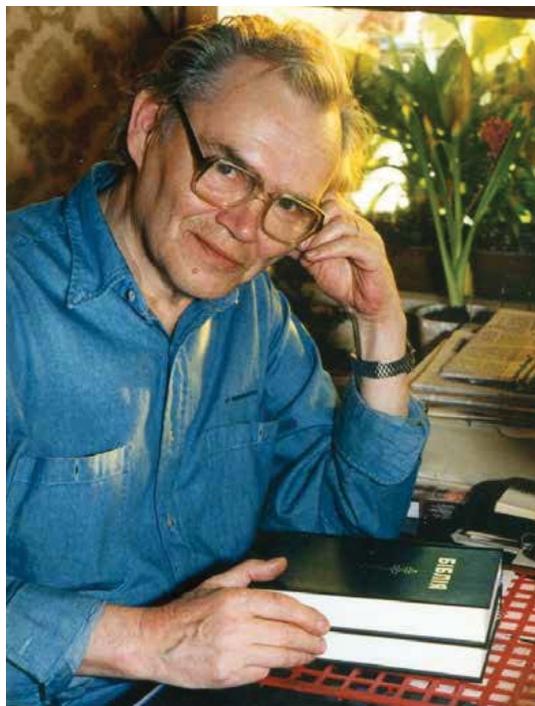
Адсвяткаваўшы ў чарговы раз светлае Раство Хрыстова, згадаем з удзячнасцю: Васіль Сёмуха 14 гадоў працаваў над беларускамоўным перакладам Бібліі. Цяпер гэта тэксты, хоць і не кананічныя, выкарыстоўваюцца ў набажэнствах розных беларускіх хрысціянскіх цэркваў. І перакладчыкам быў ён, як кажуць, ад Бога: перакладаў з нямецкай, польскай, латышскай, лацінскай, іспанскай, нарвежскай, армянскай, украінскай ды іншых моваў. Народзіўся ж Васіль узімку, 18 студзеня 1936 года, на хутары Ясянец: гэта на тэрыторыі Пружанскага раёна Брэстчыны. А таму, каб ён з часам стаў майстрам-перакладчыкам, паспрыяла выдатная вучоба ў Маскве: на рамана-германскім аддзяленні філфака Маскоўскага дзяржуніверсітэта імя М. В. Ламаносава. І нядзіўна, што больш за ўсё зрабіў ён цудоўных перакладаў з нямецкай мовы.

Няма патрэбы казаць, што пераклады на беларускую мову мог рабіць чалавек, які роднай мовай валодаў бездакорна. Лексічнае багацце яго проста ўражвае. Дзесьці гадоў таму пабачыў свет першы ў беларускай лексікаграфіі арфаграфічна-граматычны слоўнік – яго складальнік Фёдар Піскуноў. Першым этапам у працы па складанні “Вялікага слоўніка беларускай мовы” было “анатамаванне” складальнікам перакладаў Васіля Сёмухі. Сабралася там без малага пяць тысяч слоў.

У перакладах Сёмуха стаў найпладзівым сярод айчынных калег па цэлу, працаваў на такой ніве шэсць дзесяцігоддзяў – да апошняга дня, хоць за некалькі гадоў да смерці страціў зрок. Каго ён толькі ні перакладаў! Дзякуючы яму па-беларуску загаварылі з чытачамі Іаган Вольфганг Гётэ, Фрыдрых Шылер, Бертольд Брэхт, Томас Ман, Герман Гэсэ, Ганс Грымэльсгаўзэн, Вітольд Гамбровіч, Густаў Майрынк, Штэфан Гайм, Райнэр Марыя Рыльке, Юльян Тувім, Яніс Райніс, Візма Бэлшавіца, Аляксандр Чакс, Георг Траэль, Франц Вэрфель. Перакладаліся раманы, апавесці, апавяданні, п’есы, эсы, паэмы, вершы, тэксты класічных песень, лібрэта опер... Дзякуючы тым перакладам беларускія чытачы адкрылі для сябе шэраг новых імёнаў. Першая кніга, якую пераклаў 23-гадовы малады чалавек з Ясянца, была “Ад Эбры да Волгі” Вілі Брэдэля (выданне

пераклада: 1959). А ў 2019-м выйшаў пераклад кнігі Вільгельма Мюлера “Выбраная лірыка”. І Брэдэль, і Мюлер – з нямецкай літаратуры. Пераклад кнігі Мюлера Васіль Сёмуха зрабіў разам з Уладзімірам Папковічам. (Вядомы ў Беларусі паэт, перакладчык. Памер летась: 10 красавіка. Уладзімір Антонавіч быў родам з вёскі Дварэц (1935, цяпер Вілейскі раён Міншчыны), закончыў (1958) факультэт нямецкай мовы Мінскага дзяржпедінстытута замежных моў (цяпер Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт). З 1982-га працаваў старшым выкладчыкам, пазней загадчыкам кафедры

“Фаўст”. На тое пайшло 15 гадоў, і яшчэ 10 – на тое, каб яго выдаць. Спачатку ўсё складвалася ўдала: пераклад у рукапісе пачыталі аўтарытэтныя людзі, далі высокія ацэнкі. Напрыклад, Уладзімір Караткевіч казаў, што “пераклад “Фаўста” ... высокамастацкі, выключна-дакладны, паэтычны. Гэта сам Гётэ і, у той жа час, Гётэ, які, нібыта, напісаў сваю вялікую паэму па-беларуску. Я ведаю некаторыя пераклады паэмы і смела лічу, што пераклад В. Сёмухі па мастацкай дакладнасці вышэйшы за рускі пераклад Пастарнака і роўны з лепшым, дагэтуль, латышскім перакладам Я. Рай-

Перакладчык Васіль Сёмуха

нямецкай мовы ў дзяржпедінстытуце ў Віцебску (цяпер гэта: Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П. М. Машэрава). Уладзімір Папковіч выдаў шэраг зборнікаў вершаў, быў сябрам Саюза пісьменнікаў з 1981 года. – Рэд.) Усяго ж выдалена больш за 30 кніг, якія пераклаў Васіль Сёмуха.

Яшчэ ў савецкім часе знайшлі сцэннае ўвасабленне п’есы, ім перакладзеныя: драма Фрыдрыхы Шылера “Марыя Сцюарт”, п’еса Юджына О’Ніла “Кяханне пад вязамі”, п’еса Ніла Саймана “Гэты палкі каханак”. У постсавецкі перыяд паставілі п’есу Бертольда Брэхта “Узлёт Артура Ёі, які можна было спыніць”, да таго ж Васіль Сёмуха пераклаў лібрэта Гётэ да оперы (гэта сучасная інтэрпрэтацыя назвы твора: у 1830-я ў Берліне, калі была прэм’ера, пісалі пра музыку да спектакля. – Рэд.) князя Антонія Генрыка Радзівіла “Фаўст”.

Галоўная ж праца Васіля Сёмухі ў савецкім часе – пераклад усюго твора Гётэ

ніса (дарэчы, Сёмуха ў працэсе працы вывучыў гэты пераклад, які і шматлікія іншыя, дзеля таго, каб ведаць вопыт перакладчыкаў і пазбегнуць іхніх памылак”).

На жаль, тэрміны выдання пераносіліся, і тое моцна непакоіла Васіля Сяргеевіча, ён шукаў выйсце... У галаве ўзнік план, які з аднаго боку быў нечаканым для айчыннай літаратуры, а з другога – упісваўся ў прававое поле СССР, ФРГ, без усялякіх “не” і “калі”, адпавядаў нормам і прынцыпам міжнароднага права. Паколькі германская акупацыя Беларусі ў 1941-44 гады прынесла малому Васілю шмат гора, то, натуральна, палічыў перакладчык, што мае маральныя і правыя падставы для таго, каб патрабаваць за тое кампенсацыю з боку вышэйшага органа выканаўчай і распарадчай улады ў ФРГ. Напраму даслаць ліст федэральнаму канцлеру Курту-Георгу Кізінгеру было немагчыма, і Васіль Сёмуха вырашыў звярнуцца да кіраўніка дыпрадстаўніцтва ФРГ у Маскве, з тым,

З сынамі і ўнучкай

каб пасол праінфармаваў свой урад пра зварот грамадзяніна СССР. Васіль Сёмуха быў перакананы, што міністр замежных спраў Анатоль Гурыновіч дапаможа, каб ліст дайшоў да адрасата. Ды ўсё склалася не так. А. Е. Гурыновіч аказаўся перастрахоўшчыкам і даволі апэратыўна пераслаў ліст загадчыку аддзела культуры ЦК КПБ Станіславу Марцэлеву. А ўрэшце рэшт ліст трапіў да Максіма Танка, старшыні праўлення Саюза пісьменнікаў БССР. Праз некаторы час перакладчыка выключылі са складу членаў саюза. І гэта, відаць, было адно з ганебных рашэнняў тагачаснага прэзідыума СП БССР.

Што ж такое крамольнае было ў лісце? Вось найбольш значны фрагмент яго: “Прашу Вас, пан пасол, растлумачыць мне наступнае: у сувязі з тым, што германскія акупацыйныя ўлады ў 1942 годзе знішчылі ўсю маёмасць майё сям’і, а таксама расстралялі маіх бацькоў, я б хацеў ведаць, ці магу я прэтэндаваць на атрыманне ад ураду ФРГ адпаведнай кампенсацыі за нанесення страты, якой дастаткова для

- а) будаўніцтва новай кватэры;
- б) выдання “Фаўста” Гётэ, перакладзенага мною на беларускую мову і не выданага ў сувязі з нерэнтабельнасцю яго публікацыі на беларускай мове”.

На пасяджэнні прэзідыума СП не было сфармулявана ніводнага сур’ёзнага аргумента на карысць адмоўнага рашэння па персанальнай справе В. Сёмухі. Іх і не маглі быць! Аднак толькі два чалавекі не падтрымалі выключэнне пісьменніка з творага саюза. Васіль Быкаў устрымаўся, Васіль Вітка галасавала супраць, астатнія – за. Між тым за год да таго пасяджэння паспяховае завяршэнне працы над перакладам “Фаўста” ў многім дапамагло перакладчыку ўвайсці ў саюз. Цікава, што гісторыя пэўным чынам паўтарылася, калі ўрэшце рэшт узгаданы пераклад прайшоў выдавецкі працэс. Гэта быў трынаццаці перакладчыка. Канешне, пераклады “Фаўста” на славянскія мовы пачаліся задоўга да Сёмухі. Усе яны дэталёва вывучаліся германскімі спецыялістамі. Апошня сыхліся ў тым, што сярод іх на першае месца трэба паставіць якасную працу Васіля Сёмухі. На календары быў 1976 год. Той водгук

дайшоў да кіраўніцтва СП БССР, і яно ўжо не перашкаджала, калі ў 1977-м Васіль Сяргеевіч другі раз уступіў у члены саюза. Ягоны пераклад “Фаўста” ўжо не раз перавыдаваўся.

Другім маштабным праектам літаратуры стаў пераклад Бібліі, кніг Святога Пісання: Старога і Новага Запавету. Над ім Сёмуха працаваў з 1988 па 2002 год. Яму пры

тым прыйшлося сутыкнуцца з мноствам “падводных камянёў”. Неяк успамінаў: “Хоць перакладаў я з царкоўнаславянскай мовы, але на кожным кроку кансультваўся з іншымі перакладамі, каментарыямі, крытычнай літаратурай і працамі багасловаў. Перакладаў было шмат: сінадалны пераклад на рускую мову, пераклады на ўкраінскую, польскую, нямецкую, балгарскую і чэшскую мовы. Адзіны нецаркоўны пераклад, якім я карыстаўся, – гэта пераклад Франыска Скарыны. Скарына быў свецкім чалавекам і зрабіў працу, якую цэрква дасюль не прызнала – на мой вялікі жаль і да сораму ўсіх цэркваў. Аднак больш за ўсё мяне цікавіла, як тое ці іншае месца трактуецца праваслаўцамі і каталіцамі. Былі і прагэстанскія пераклады. Вельмі мне дапамог пераклад Марціна Лютара, зроблены ў XVI стагоддзі, ён здаўся мне больш перакананым і зразумелым, чым рускі сінадалны і пазнейшыя нямецкія...” Далей Васіль Сяргеевіч канстатаваў, што дапамагла выдаць Біблію ў ягоным перакладзе беларуская дыспара і беларускія прадырмальнікі. Ды і сам перакладчык, ягоны сын, дачка фінансавалі праект. А ўрэшце гэтак, добрай беларускай талкаю, адужалі першае выданне “сёмухаўскага” перакладу Бібліі ў Беларусі, накладам 10 тысяч асобнікаў.

За сваю падзвіжніцкую працу Васіль Сёмуха атрымаў латвійскі “Ордэн Трох Зорак”, ордэны “За заслугі перад Федэратыўнай Рэспублікай Германіі” і “За заслугі перад Германіяй”, “За заслугі перад Рэспублікай”, знак лаўрэата Дзяржпрэміі Беларусі імя Якуба Коласа, меў таксама прэміі, медалі шэрагу грамадскіх арганізацый. Сёння Васіля Сяргеевіча лічаць сваім настаўнікам вядомыя беларускія перакладчыкі літаратурных твораў.

Васіль Сёмуха пакінуў гэты свет узімку, як і прайшоў у яго: 3 лютага 2019 года. Давялося перажыць былому хлопцу-хутараніну з Ясянца і вайну, і асірацце ў дзяцінстве, і добра прапрацаваць на славу нашай Бацькаўшчыны, умацаванне яе дружалюбных кантактаў з рознымі краінамі. Плён яго падзвіжніцкай працы відэаочны. Мы памятаем вас, паважаны Васіль Сяргеевіч!

Міхаіл Стралец,
доктар гістарычных навук,
г. Брэст

На Operны форум, на продкаў зямлю

Для ўдзелу ў наймастэбным штогадовым праекце, які ладзіць Вялікі тэатр Беларусі, запрашаюцца і вядучыя салісты оперы з замежжа, якія маюць родавыя карані з Беларусі

Хто не ў тэме – нагадаем, што Міжнародны Раждзественскі оперны форум праходзіць на гэты раз у Мінску з 14 па 22 снежня, і быў ён 11-м па ліку. Найгалоўнай падзеяй на форуме стала прэм’ера знакамітай оперы французскага кампазітара Каміля Сен-Санса “Самсон і Даліла”. Пастановачную групу ўзначалілі дырыжор Алег Лясун і рэжысёр Аксана Волкава – якая, да таго ж, і найпапулярная ў нашым часе салістка опернай сцэны Беларусі. Яна, спявачка і рэжысёр, на прэс-канферэнцыі напярэдні форуму паведала, што выходзіла ўжо на сцэну ў вобразе Далілы: у Нацыянальным цэнтры выканальніцкіх мастацтваў у Пекіне, дзе ў 2014-2015 гадах прайшла серыя спектакляў з яе удзелам. Вось і атрымліваецца: шлях старабылейскага, яўрэйскага сюжэту на беларускую сцэну быў праз Францыю ды... Кітай.

Прынята лічыць, што сінтэзу ў сабе опера як высокі жанр мастацтва іншыя (музыку сімфанічную ды спевы, сцэнічнае дзеянне, і ўсё часцей таксама харэаграфію, візуальныя эфекты), да таго ж гэта нібыта жанр наднацыянальны. Аднак аматары оперы, а тым болей прафесіяналы, ведаюць: у аснове лібрэта практычна кожнай оперы ляжаць сюжэты з адметнай нацыянальнай афарбоўкай. А часта і створаныя паводле вядомых літаратурных, біблейскіх сюжэтаў. Скажам, у оперным рэпертуары Вялікага цыцпер ёсць “Кармэн”, “Яўгеній Анегін”, “Дзікае паляванне караля Стаха”, “Доктар Фаўст”, “Васелле Фігара”, “Князь Ігар” ды і “Самсон і Даліла” – усё з таго шэрагу, дзе і ў наваха ёсць адсылка да “першакрыніц”.

Зямное з узвышаным у операх паяднае. Нацыянальнае застаецца базавай матрыцай для сцэнічнай дзеі. Што цікава: пастаноўка оперы “Самсон і Даліла” прыцягнула ў сваё энерганопле творцаў з Расіі, для Беларусі не чужых. Скажам, на згаданай прэс-канферэнцыі Аксана Волкава знаёміла журналістаў з Іванам Гынгазавым, запрошаным салістам з Расіі:

“Іван – выдатны тэнар, спявае па ўсім свеце. Сустрэліся з ім у оперы “Садко” Дзмітрыя Чарнякова ў кастрычніку. (А Дзмітрый Чарнякоў – вядомы рэжысёр, які паставіў оперу ў Вялікім тэатры Расіі. Летась 8 і 10 кастрычніка Іван выконваў у ёй партыю Садко, а “наша Аксана” – жонкі ягонай, Любовы Бусласёўны. – Аўт.) І я вельмі рада, што ён удзельнічае ў пастаноўцы”. Сам жа Іван казаў, што “хоць і ўпершыню тут, але я на гэтай зямлі не чужы. У мяне ёсць і беларускія родавыя карані: я праінтэнтаў на 25 беларус па крыві. Бабуля мая, Валянціна Борціч, была родам з вёскі Неманіца Барысаўскага раёна (Мінская вобласць. – Аўт.). У 18 гадоў патрапіла ў Сібір, потым забрала

мае былі палякі, з Заходняй Беларусі, прычым за савецкім часам рэпрэсаваныя. А я жыў у Санкт-Пецярбурзе. Раней жыў наш род у вёсцы Ятвезь, дзе храм нават мае дзед і бабуля збудавалі. Ёсць і фамільныя нашы могілкі там, і пяць пакаленняў роду

Валянцін Елізар’ев, Этэль Іошпа і Стас Свістуновіч

Іван Гынгазаў у ролі Самсона

туды і братоў. Я ж нарадзіўся ў 1987-м у Новасібінску. Сваёй ў Светлагорску, на Гомельшчыне жыўць”. Раней спяваў Іван партыю Самсона ў Дзяржаўным акадэмічным Марыінскім тэатры ў Санкт-Пецярбурзе. І вось паклікала зямля продкаў. Казаў Іван, што расійская актрыса Аляксандра Борціч яго сястра. У інтэрв’е: у 1994-м нарадзілася, у Светлагорску. На прэс-канферэнцыі лагічна было задаць пытанне пра павязі з Беларуссю і Стасу Свістуновічу: прозвішча “наша”. Стас крыху расказаў, як ішла праца над операй, потым прызнаўся: так, “часткова беларус”. Удакладніў: “Родзічы

Дзяніс Клімук

там пахаваныя. Мы з бацькам туды ездзілі некалькі разоў”. Адзначым, што закончыў Стас у Піцеры Політэхнічны ўніверсітэт, потым Акадэмію тэатральнага мастацтва. Мастак па святле, ставіць спектаклі ў многіх тэатрах Расіі, лаўрэат прэміі “Залотая Маска”.

Побач са Стасам заўсміхалася, пачуўшы маё пытанне, і мастачка-пастаноўшчыца з Масквы Этэль Іошпа. Пазней праз калегу з тэатра Алену Балабановіч дайшла інфармацыя ад Этэль: яна хоць і “100-працэнтная яўрэйка, ды дзядуля быў з Віцебска, бабуля – з Вільноса”. Спрадэвуку на зямлі Беларускай жыўць людзі розных нацыянальнасцяў, і яўрэі ў тым ліку, якія тут даўным-даўно не чужыя. Этэль можа смела казаць, што з Беларусі яе родавыя карані. А больш глыбокі? Наукоўцы пішуць: зямлі Вялікага Княства Літоўскага сталі родным домам для ашкеназік яўрэй – субэтнічнай групы, сфарміраванай у Цэнтральнай Еўропе. Даўно тое было... Іван Гынгазаў трохі расказаў пра беларускія “прывязкі” ў інтэрв’ю БелТА. Значна больш

Кацярына Семянчук

Валянцін Елізар’ев, Этэль Іошпа і Стас Свістуновіч

заўсёды і ўсюды...” Кацярына Семянчук спявала ў вялікім гала-канцэрце, калі завяршаўся Operны форум. Пачулі мы і прыгожы бар’тон Уладзіслава Сулімскага, таксама з піцёрскай Марыінкі – сусветна вядомага спевака, які родам з беларускага Маладзечна. У плыні форуму 18 снежня ішла опера “Фаўст” Шарля Гуно ў пастаноўцы Ганны Маторнай, і Уладзіслава Іошпаў партыю Валянціна: упершыню ў сваёй опернай кар’еры.

Вялікі тэатр сістэмна працуе на тое, каб таленты, якія маюць павязі з Беларуссю, іх не парывалі – умацоўвалі. Землякі-супільменнікі сюды запрашаюцца. 19 студзеня ў балете Сяргея Пракоф’ева “Рамза і Джульета” (пастаноўка Валянціна Елізар’ева) партыю Тыбальда танцаваў Дзяніс Клімук – вядучы саліст Тэатра балета імя Леаніда Якабсона з Санкт-Пецярбурга. Родам Дзяніс з Брэста, і доўга жыў, асвойваў майстэрства ў Мінску: вучыўся ў Харэаграфічным каледжы, танцаваў у Вялікім Пятроў і Аляксандр Раславец выканалі “Рэквіем” Джуэліпе Вердзі на сцэне Вялікага. І вось – сольны канцэрт Кацярыны ў Мінску. З прэс-рэлізаў мы даведаліся, што тут улюблілася яна ў оперу. “Калі б з дзяцінства не было ў мяне мары спяваць на сцэне Вялікага тэатра Беларусі, то, напэўна, я цяпер і не была б тут, – прызналася спявачка. – З ранніх гадоў наведвала ўсе спектаклі нашага тэатра, ведала ўвесь яго рэпертуар: мае бабулі-дзядулі вельмі актыўна вадзілі мяне на оперу і балет. Выдатна памятаю і спектаклі, і артыстаў. У тых гады ставілася і “Дзікае паляванне караля Стаха” Уладзіміра Солтана. Гэта вельмі важна. Жывучы ўдалечыні ад месца, дзе нарадзілася, вырасла і якое вельмі люблю, ніколі не губляла сувязі з маім горадам і краінай, беларускія карані трымаюць мяне вельмі моцна. Адчуваю беларускай сябе –

2022: Год гістарычнай памяці

Заснавальнік: Радзіцкая-выдавецкая ўстанова “Выдавецкі дом “Звязда”
Галоўны рэдактар Іван ЖДАНОВІЧ

Адрас рэдакцыі: 220034, Мінск, вул. Захарва, 19, П-кай 19.
E-mail: golos_radizmy@tut.by
Тэлефон: +375-17-3167668

Рэдакцыйнае пасведчэнне №61. Выдадзена 16.07.2018 года “Выдавецкі дом “Звязда”. Дырэктар – галоўны рэдактар Аляксей Мікалаевіч КАРПЮКЕВІЧ

Аб’ём выдання: 2 друк. акс. Напісана да друку: 27.01.2022 г. Наклад 168. Заказ – Выходзіць 1 раз на месяц

© “Голас Радзімы”, 2022
Месца друкавання: Рэспубліканская ўнітарная прадпрыемства “БудМедыяПраект”. ЛП №02330/71 ад 23.01.2014. Вул. Веры Харужай, 13/61. 220123 Мінск, Рэспубліка Беларусь
Руплікі прымяшчаюць толькі ў электронным выглядзе, не вяртаюцца і не рэцэнзуюцца. Пазіцы рэдакцыі ды аўтары, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках “Голасу Радзімы”, могуць не супадаць.